THE HEBREW JOURNAL
דער אידישער זשורנאל
H. Winberg, Pres. & Gen. Mgr.
The Only Daily Jewish Newspaper In The Province of Ontario.
PUBLISHED BY
CANADIAN JEWISH PUBLISHING CO., LTD.
231—253 Queen Street West Telephone Adelaide 3967
Subscription Rates $6 PER YEAR, $3.50 SIX MONTHS
Single Copy — 3 cents
Entered as Second Class Mail Matter at C. P. O. Toronto Ont. January 22nd 1913

אמעריקעס נייעסטע ווארנונג

פארהאן אין לאנדאן, ענגלאנד, א יעהרליכע „פיטשור" ווי דער באנקעט פון די פילגרימען, ביי וועלכען דער אמעריקאנער אמבאסאדאר איז געווען הייליך דער הויפט־רעדנער. אזא באנקעט איז אויך געווען חיינטיגן מאנטאג מיט עלעגאנט ב. האוטאן, דער אמעריקאנער אמבאסאדאר אלס רעדנער.

וואס זשע איז געווען דער אינהאלט פון זיין רעדע, וועלכע ער האט מאנטאג געהאלטען ביים פילגרימען־באנקעט

ער האט אין זיין רעדע הויפטזעכליך געוואָרענט אייראפע, אז אויב די אלטע וועלט וועט ניט מאכען שלום באמת, וועט אמעריקע זיי אויפהערען צו געבען קרעדיט. מר. האוטאן האט ניט גערעדט וועגען א געוויסע לאנד, נאר וועגען אלעמען אין וועגען קיינעם ניט באזונדער, אנרופענד־דיג די געצטיגע לאגע „א וואפענשטילשטאנד צווישען די מלחמות", אין אויב ווי וועלען דאס ווייטער אנהאלטען, קענען זיי מעהר ניט האפען אויף אמעריקע'ס הילף.

דער אמעריקאנער אמבאסאדאר האט דערצעהלט, ווי די פאראייניגטע שטאאטען האבען געהאלפען צו פינאנסירען צענטראל־אייראפע, הויפטזעכליך אין די לעצטע יאהרען, און די הילף איז ערשט אויסגעגענומען געוואָרען, ווען דער דאוס פלאן האט אנגעהויבען צו אפעריען. אבער פינאנציעלע הילף איז נאך ניט, און דאס וועט אמעריקע נאך געבען בתנאי, ווען די מלוכות אליין זעלען מעהר קאפעריען, און ווען זעלען דריעדען.

דאס איז געווען ביים באנקעט, ביי וועלכען עס איז אויך אנווענד געווען פרעמיער באלדווין און אנדערע אפיציעלע פערזענליכקייטען, און מר. האוטאן'ס רייד האבען דאריבער געטראגען אן אפיציעלען כאראקטער, אין ווי א וואשינגטאנער טעלעגראמע דערצעהלט טאקע, איז ער געווען דער „ספאוקסמען" פאר קיליוויש'ן, אמעריקע'ס וואָרנונג, הייסט עס.

און די וואָרנונג מיינט עטוואס. מיינט פאר שלום פיעל מעהר ווי די אלע קאנפערענצען און זייער גלייכען. אהן אמעריקע'ס קרעדיט וואלט אפילו אזא לאנד ווי פראנקרייך, ניט געקענט שטעהן באוואפענט פון קאפ בתי דיים, און וואס וועניגער די לענדער זעלען זיך באוואפענען אלין בעסער איז עס פאר'ן פריעדען, און אהן אמעריקע'ס קרעדיטען איז באוואפענונג פאר זיי א צו טייערער ביסען.

עס ליעגט דארום גרויס וויכטיגקייט אין אמעריקע'ס וואָרנונג צו אייראפע.

52 אויטאמאביל־קרבנות א נאך

לויט די ציפערען, וועלכע זענען לעצטענס פארעפענטליכט געוואָרען, קומען אום טעגליך אין די פאראייניגטע שטאאטען 52 מענשען א מאג. כלויז פון אויטאמאבילען. דאס איז אין טויטע, אין צו דעם דארפען נאך צוגערעכענט ווערען די פאראונגלעקס אין צוקריפעלטע, וועלכע זיי נען אויך דא טעגליך אין גרייסע צאהלען.

ווכער איז אז די זעלבע פראפאָרציע הערשט אויך אין אנדערע לענדער, קאנאדע למשל, וואו דער אויטאמאביל ווערט באנוצט אין עהנליכע צאהלען, אין פיעלע, פיעלע, פון די דאזיגע אומגלייקען וואלטען גערקענט פארמידען ווערען, ווען מענשען וואלטען נאר געוועזען פארזיכטיגער.

די פארקעהר־געזעצען, די אזוי גערופענע „טרעפיק לאוס", זענען זיכער וויכטיג. אבער צו דעם פאדערט זיך נאך אויך א פערזענליכע באציהונג, צו וועלען אויסהיטען די געזעצען. ווען מענשען וואלטען מעהר געדענקט וועגען דער אייגענער זיכערהייט אין אויך וועגען דער זיכערהייט פון אנדערע, וואלטען זיכער וויניגער אזעלכע צופאלען געווען.

עס זענען פארהאן אומגליקען, פון וועלכע מען קען זיך ניט איינהיטען, עס זענען אבער פארהאן מאמענטען, ווען אומגליקען וואלטען געקענט אויסגעמידען ווערען, ווען יעדער איינער וואלט נאר געטראכט ווי־גען דעם, און ניט וועלען זיין קיין חכם.

אביסעל מעהר פארזיכטיגקייט אינ'ם לעבען, אין אביסעל מעהר רעספעקט פאר יענעמ'ס לעבען וואלט זיכער פארקלענערט די צאהל פון טעגליכע אויטאמאביל־אומגליקען.

צוויי אין פופציג מענשען טויט פון אויטאמאבילען אין איין טאג בלויז אין איין לאנד — איז דען נאך פארהאן א גרעסערע קאטאסטראפע. אבער ווי וועניג מען טראכט וועגען דעם.

די הינריכטונג פון די דיימאנד ברידער

אין דער אמעריקאניש־אידישער פרעסע, באזונדערס אין דער ניו־יארקער אידישער פרעסע ניט מען יעצט אפ זעהר פיעל פלאן דער הינריכטונג פון די דיימאנד ברידער, וועלכע האבען לעצטע יאהר באצאהלט מיט זייער לעבען פאר א מארד.

ביי אזוי אין קאנאדע (אין מאנטרעאל) זענען מיט א צייט צוריק געהאנגען געוואָרען פינף פעריזאן, אויך פאר א באנק־מארד. דאס אבער וואס ביים יעצטיגען פאל זענען צוויי ברידער צוזאמען געפיהרט געוואָרען צום עלעקטרישען שטוהל, צוויי זיהן פון איין מוטער. האט געמאכט מעהר רושם און א שווערערען איינדרוק.

„האסט גע'הרג'עט יענעם. הרג'עט מען דיך", דאס ווייזט אויס צו זיין די היינטיגע אנגענומענע מאראל, אין אונזער ציוויליזאציע הערט זיך ניט צו צו דעם, אז טויט־שטראף דארף אפגעשאפט ווערען.

אין קאנאדער פארלאמענט איז געווען פאר יאהרען אין יאהרען א מיטגליעד, מר. ביקערדייק, וועלכער פלעגט ביי יעדער סעסיע פאר־שלאגען א „ביל" הענגען אפשאפען טויט־שטראף ביי אונז אין לאנד, אבער מעהר ווי מיט שמייכעל האט מען עס ניט אויפגענומען.

און אזוי קוקט מען איבעראל אויף טויט־שטראף. האלטענדיג עס פאר א ווירקזאמען מיטעל, אבוואהל עס איז גאנץ ווייט פון דעם.

נאך יאהרען און יאהרען וועלען מוזען איבערגעהן, איידער די ציוויליזירטע וועלט וועט אנהויבען אנדערש צו דענקען. אז טויט־שטראף איז ווייס פון צו זיין א מיטעל צו פארקלענערען פארברעכענס און פאר־ברעכער.

יאזעף רומשינסקי, דער אידישער פראנץ לעהאר

איינינע באמערקונגען וועגען א אידישען קאמפאזיטאר וואס ווערט פון טאג צו טאג פאפולערער אלס פארפאסער פון אידישער מוזיק. — א געשפרעך מיט יאזעף רומשינסקי.

פון יעקב קירשענבוים

צו ווערען אנערקענט ביים אידישען טעאטער אלס א קאמפאזיטאר, מוז מען באזיצען עפעס מעהר ווי מוזיקאלישעס וויסען, מען מוז אויך האבען פשוט'ן שכל; ביי גוים, דארט אין די הויכע פעגסטער, ווערט א מוזיקאלישער קונסטלער פארגעטערט, ער ווערט באשאטען מיט בלוי־מען און אפלאדיסמענטען, אנדערש איז עס ביי אונז אין דער היים. ערשטענס איז יעדער איד א מכין אויף א קאמפא־זיטאר־פון מוזיק. וועלכער איד קען ניט אפשאצען א חזן, א מוזיקער? מיר אי־דען קענען, געלויבט אין דער אויבער־שטער אלעס.

די וועלט בכלל קוקט מיט גרויס דרך ארץ, מיט גרויס רעספעקט אויף מוזי־זיקאלישע קונסטלער. אבער מען ווערט שטארק איבעראשט ווען מען רעדט למשל צו א עלמאן, חפץ, אדער קריזלער. זיי זענען ריין מוזיקאלישע קונסטלער, און זענען העט ווייט פון דעם לעבען. עס קען אפשר קלינגען איבערטריבען, אבער די טעהרסטע גרויסע מוזיקער, טענצער, און זאנגער מאכנע דראמאטורגען, זענען ווי קינדער, זיי זענען הילפלאז אין פריוואט לעבען, און זענען ניט באקאנט מיט די עלעמענטארסטע ידיעות וועגען וועלט־זאכען. זיי זענען ניט באקאנט מיט קיין שום וועלט־אנזיכט. זיי האבען ניט קיין פאליטישע איבערצייגונגען. זיי זענען נאאיוו, זיי אינטערעסירען זיך בכלל ניט מיט זאכען וואס געהען ארויס פון די מוזיקאלישע גרעניצען.

וויל אבער עמיצער האבען ערפאלג ביים אידישען טעאטער, מוז ער ניט נאר זיין א טאלאנט, נאר ער מוז אויך זיין קלוג, ער מוז האבען טאקט און פאר־שטעהן ווו אזוי צו „בעארבייטען" זיין אומעבונג. דאס איז אפשר ניט רוין עמיש, אבער עס איז א לעבענס נויטווענ־דיגקייט.

ביים אידישען טעאטער זענען פא־ראן איינינע אידישע קאמפאזיטארס ווי יאזעף רומשינסקי, פרץ סאנדלער, וואהל, אלשינעצקי, בראדי, פערלמוטער א. ז. וו. דער ערפאלגרייכסטער ביים טעא־טער איז יאזעף רומשינסקי, ער איז גע־ווען דער ערשטער אריינצוברענגען די מאדערנע אפעראטע אין אידישען טעאַ־טער און דערפאר וועלען מיר צוערשט שרייבען וועגען איהם. ער האט מיט אייר־גיגע פון זיינע קאמפאזיציעס פשוט אי־בעראשט די גרעסטע מוזיקער.

ביי אונז אידען זענען פאראן פאר־שיעדענע מייגונגען וועגען אידישע קאמ־פאזיציעס. ווי נאר אונזערע „מיינשמ־קער" דערשמעקט א פיינעם טאן, זוכען זיי צו באוויזען, אז דאס איז גענומען פון גוים. זיי די דאזיגע אומגלייקען וואלטען גע־קענט פארמידען ווערען, ווען מענשען וואלטען נאר געוועזען פארזיכטיגער.

די פארקעהר־געזעצען, די אזוי גערופענע „טרעפיק לאוס", זענען זיכער וויכטיג. אבער צו דעם פאדערט זיך נאך אויך א פערזענליכע באציהונג, צו וועלען אויסהיטען די געזעצען. ווען מענשען וואלטען מעהר געדענקט וועגען דער אייגענער זיכערהייט אין אויך וועגען דער זיכער־הייט פון אנדערע, וואלטען זיכער וויניגער אזעלכע צופאלען געווען.

עס זענען פארהאן אומגליקען, פון וועלכע מען קען זיך ניט איינ־הייטען, עס זענען אבער פארהאן מאמענטען, ווען אומגליקען וואלטען גע־קענט אויסגעמידען ווערען, ווען יעדער איינער וואלט נאר געטראכט ווי־גען דעם, און ניט וועלען זיין קיין חכם.

אביסעל מעהר פארזיכטיגקייט אינ'ם לעבען, אין אביסעל מעהר רעספעקט פאר יענעמ'ס לעבען וואלט זיכער פארקלענערט די צאהל פון טעגליכע אויטאמאביל־אומגליקען.

צוויי אין פופציג מענשען טויט פון אויטאמאבילען אין איין טאג בלויז אין איין לאנד — איז דען נאך פארהאן א גרעסערע קאטאסטראפע. אבער ווי וועניג מען טראכט וועגען דעם.

אמעריקע ניט אין לאנד

פארהאן אין לאנדאן, ענגלאנד, א יעהרליכע „פיטשור" ווי דער באנקעט פון די פילגרימען, ביי וועלכען דער אמעריקאנער אמבאסאדאר איז געווען הייליך דער הויפט־רעדנער. אזא באנקעט איז אויך געווען חיינטיגן מאנטאג מיט עלעגאנט ב. האוטאן, דער אמעריקאנער אמבאסאדאר אלס רעדנער.

וואס זשע איז געווען דער אינהאלט פון זיין רעדע, וועלכע ער האט מאנטאג געהאלטען ביים פילגרימען־באנקעט

ער האט אין זיין רעדע הויפטזעכליך געוואָרענט אייראפע, אז אויב די אלטע וועלט וועט ניט מאכען שלום באמת, וועט אמעריקע זיי אויפ־הערען צו געבען קרעדיט. מר. האוטאן האט ניט גערעדט וועגען א געוויס־סע לאנד, נאר וועגען אלעמען אין וועגען קיינעם ניט באזונדער, אנרופענ־דיג די געצטיגע לאגע „א וואפענשטילשטאנד צווישען די מלחמות", אין אויב ווי וועלען דאס ווייטער אנהאלטען, קענען זיי מעהר ניט האפען אויף אמעריקע'ס הילף.

דער אמעריקאנער אמבאסאדאר האט דערצעהלט, ווי די פאראי־ניגטע שטאאטען האבען געהאלפען צו פינאנסירען צענטראל־אייראפע, הויפטזעכליך אין די לעצטע יאהרען, און די הילף איז ערשט אויסגעגענומען געוואָרען, ווען דער דאוס פלאן האט אנגעהויבען צו אפעריען. אבער פינאנציעלע הילף איז נאך ניט, און דאס וועט אמעריקע נאך געבען בתנאי, ווען די מלוכות אליין זעלען מעהר קאפעריען, און ווען זעלען דריעדען.

דאס איז געווען ביים באנקעט, ביי וועלכען עס איז אויך אנווענד געווען פרעמיער באלדווין און אנדערע אפיציעלע פערזענליכקייטען, און מר. האוטאן'ס רייד האבען דאריבער געטראגען אן אפיציעלען כאראקטער, אין ווי א וואשינגטאנער טעלעגראמע דערצעהלט טאקע, איז ער געווען דער „ספאוקסמען" פאר קיליוויש'ן, אמעריקע'ס וואָרנונג, הייסט עס.

און די וואָרנונג מיינט עטוואס. מיינט פאר שלום פיעל מעהר ווי די אלע קאנפערענצען און זייער גלייכען. אהן אמעריקע'ס קרעדיט וואלט אפילו אזא לאנד ווי פראנקרייך, ניט געקענט שטעהן באוואפענט פון קאפ בתי דיים, און וואס וועניגער די לענדער זעלען זיך באוואפענען אלין בע־סער איז עס פאר'ן פריעדען, און אהן אמעריקע'ס קרעדיטען איז באוואפ־נונג פאר זיי א צו טייערער ביסען.

עס ליעגט דארום גרויס וויכטיגקייט אין אמעריקע'ס וואָרנונג צו אייראפע.

52 אויטאמאביל־קרבנות א נאך

לויט די ציפערען, וועלכע זענען לעצטענס פארעפענטליכט געוואָר־רען, קומען אום טעגליך אין די פאראייניגטע שטאאטען 52 מענשען א מאג, כלויז פון אויטאמאבילען. דאס איז אין טויטע, אין צו דעם דארפען נאך צוגערעכענט ווערען די פאראונגלעקס אין צוקריפעלטע, וועלכע זיי נען אויך דא טעגליך אין גרייסע צאהלען.

ווכער איז אז די זעלבע פראפאָרציע הערשט אויך אין אנדערע לענדער, קאנאדע למשל, וואו דער אויטאמאביל ווערט באנוצט אין עהנ־ליכע צאהלען, אין פיעלע, פיעלע, פון די דאזיגע אומגלייקען וואלטען גע־קענט פארמידען ווערען, ווען מענשען וואלטען נאר געוועזען פארזיכטיגער.

די פארקעהר־געזעצען, די אזוי גערופענע „טרעפיק לאוס", זענען זיכער וויכטיג. אבער צו דעם פאדערט זיך נאך אויך א פערזענליכע באציהונג, צו וועלען אויסהיטען די געזעצען. ווען מענשען וואלטען מעהר געדענקט וועגען דער אייגענער זיכערהייט אין אויך וועגען דער זיכער־הייט פון אנדערע, וואלטען זיכער וויניגער אזעלכע צופאלען געווען.

עס זענען פארהאן אומגליקען, פון וועלכע מען קען זיך ניט איינ־הייטען, עס זענען אבער פארהאן מאמענטען, ווען אומגליקען וואלטען גע־קענט אויסגעמידען ווערען, ווען יעדער איינער וואלט נאר געטראכט ווי־גען דעם, און ניט וועלען זיין קיין חכם.

אביסעל מעהר פארזיכטיגקייט אינ'ם לעבען, אין אביסעל מעהר רעספעקט פאר יענעמ'ס לעבען וואלט זיכער פארקלענערט די צאהל פון טעגליכע אויטאמאביל־אומגליקען.

צוויי אין פופציג מענשען טויט פון אויטאמאבילען אין איין טאג בלויז אין איין לאנד — איז דען נאך פארהאן א גרעסערע קאטאסטראפע. אבער ווי וועניג מען טראכט וועגען דעם.

די הינריכטונג פון די דיימאנד ברידער

אין דער אמעריקאניש־אידישער פרעסע, באזונדערס אין דער ניו־יארקער אידישער פרעסע ניט מען יעצט אפ זעהר פיעל פלאן דער הינ־ריכטונג פון די דיימאנד ברידער, וועלכע האבען לעצטע יאהר באצאהלט מיט זייער לעבען פאר א מארד.

ביי אונז אין קאנאדע (אין מאנטרעאל) זענען מיט א צייט צוריק געהאנגען געוואָרען פינף פעריזאן, אויך פאר א באנק־מארד. דאס אבער וואס ביים יעצטיגען פאל זענען צוויי ברידער צוזאמען געפיהרט געוואָר־רען צום עלעקטרישען שטוהל, צוויי זיהן פון איין מוטער. האט געמאכט מעהר רושם און א שווערערען איינדרוק.

„האסט גע'הרג'עט יענעם. הרג'עט מען דיך", דאס ווייזט אויס צו זיין די היינטיגע אנגענומענע מאראל, אין אונזער ציוויליזאציע הערט זיך ניט צו צו דעם, אז טויט־שטראף דארף אפגעשאפט ווערען.

אין קאנאדער פארלאמענט איז געווען פאר יאהרען אין יאהרען א מיטגליעד, מר. ביקערדייק, וועלכער פלעגט ביי יעדער סעסיע פאר־שלאגען א „ביל" הענגען אפשאפען טויט־שטראף ביי אונז אין לאנד, אבער מעהר ווי מיט שמייכעל האט מען עס ניט אויפגענומען.

און אזוי קוקט מען איבעראל אויף טויט־שטראף. האלטענדיג עס פאר א ווירקזאמען מיטעל, אבוואהל עס איז גאנץ ווייט פון דעם.

נאך יאהרען און יאהרען וועלען מוזען איבערגעהן, איידער די ציוויליזירטע וועלט וועט אנהויבען אנדערש צו דענקען. אז טויט־שטראף איז ווייס פון צו זיין א מיטעל צו פארקלענערען פארברעכענס און פאר־ברעכער.

געפונען א מאנקי וואס קוקט אויס ווי א מענש און האט א מענשליכע שטימע

בעוואוסטער רייזענדער און פארשער האט אין סומאטרא זיך אנגעשטויסען אויף א באשעפעניש וואס זעהט אויס אין גאנצען ווי א מענש מיט אלע איהרע אברים און אפילו די שטימע איז א מענשליכע.

פון י. מאלין

זייט דארווין האט באקאנט געמאכט פאר דער וועלט זיין טעאריע, אז מיר, די וואוזשנע מיוחסים, די קעניגע פון דער נאטור, שטאמען אפ פון אפען, אז אונ־זערע אמאליגע פארפאטערס זיינען ארומ־געקראכען אויף אלע פיער אין די געדיכ־טע וועלדער און האבען זיך גענעהרט ווי אלע ווילדע חיות, האבען זיך גלייך געפור־נען אויעלכע געלערענטע, וואס האבען זיך צו דעם באצייגען מיט קעפטיציזם און האבען דארווינס באהויפטונג אוועקגע־מאכט לאחר יד. עפעס, טענה'ן פיעלע, לעגט זיך דאס ניט אויפ'ן נערענק, אז אזעלכע פיינע ברואים, ווי מיר זיינען, אזעלכע אריסטאקראטען, חויכגעבילדעטע, אמת'ע האלבע מלאכים, זאלען גאר קענען האבען אירגענד וועלכע פארבינדונג מיט א משונה'דיגע, מיאוס'ע באשעפעניש ווי די מאנקי איז. ערשט מיט א קורצע צייט צוריק האט אונזער געאכטטעטער בירנער, ווילליאם דזשענינג ברייען, אנגעגורט זיינע לענדען און איז שארף אויסגעטראכטען געגען דארווינס טעאריע, דינערענדיג מיט זיין מעבטיגע ברייען שטימע, אז עס איז א מורא'דיגער פארברעכען, ממש א חילול חשם, צו פארמישען אונזער אפשטאמונג מיט מאנקיס, און דאריבער דארף מען און מען מוז פארבאטען צו לערנען אין די שולען די דאזיגע טעאריע.

מיר ווייסען די איבערגעבען פאר אונ־זערע לעזער א פאקט, וואס האט פאר־סירט מיט א באוואוסטען רייזענדער און פארשער מיט א פאר יאהר צוריק. דער דאזיגער רייזענדער איז דזש. וואן הער־וואדען, וועלכער האט א צייט בארייזט דעם אינזעל סומאטרא, איז אריינגע־דרונגען טיעף אין די דארטיגע געדיכטע וועלדער, געזוכט און געפארשט אויסצו־געפינען נייע טיפען פון חיות און פויג־לען, ביז ער האט זיך ענדליך אנגעשטויס־סען אן אזא באשעפעניש. וואס האט איהם אויבערראשט מיט איהר עהנליכקייט צו א מענשען. הערוואדרען האט שפעטער באקאנט געמאכט זיין ערפאהרונג פאר דער וועלט און דער רעזולטאט איז געווען וואס די וויסענשאפטס־וועלט האט זיך מיט דעם פאראינטערעסירט. ענגלישע גע־לערענטע, ווי אויך האלענדישע און פראנ־צויזישע האלטען איצט אין אויסצושיי־קען עקספעדיציעס אין סומאטרא, אום מעהרער זיך צו באקענען מיט דעם מין מאנקי, וואס קוקט אויס ווי א מענש און — וואס נאך מעהר — אין אימשטאנד אויסצובערענגען געוויסע מענשליכע קלאנ־גען.

אט וואס הערוואדרען דערצעהלט אין דער באלעהרענדער האלענדישער צייטונג „די טראפישע נאטור" וועגען זיין באנע־נענישע מיט דעם מאנקי מענש.

"אין אקטאבער פון 1923 איז מיר אויסגעקומען צו וואנדערען אין ענעם טייל פון סומאטרא, וואס טראגט דעם נאמען "פאָעלאָע רימאוו". דעם גאנצען פריהמארגען פון יענעם טאג און א שטיק נאכמיטאג האב איך זיך ארומגעשלעפּט אין דעם דארטיגען געדיכטען וואלד זי־בענדיג מיט מיינע אנגעשטרענגטע בליי־קען צו דערזעהן א חירש אדער אירענד וועלכע אנדער חיה אין צו דערשיסען איהר. ליידער איז עס מיר יענעם טאג ניט גאנגען און טראצדעם וואס איך האב איבעראל ארום מיר באמערקט די שפורען פון הירשען און ווילדע חזירים, האב איך אבער קיין איינעם פון זיי ניט געזעהן, עפעס ווי זיי וואלטען זיך אלע צונויפגערעדט צווישען זיך ניט צו פאר־שאפען מיר דעם נחת רוח, אז מיין ביקס זאל איינעם פון זיי אוועקליינען.

"מיט אמאל האב איך דערהערט א גערויש ניט ווייט פון מיר. איך האב א קוק געטאן אין דער זייט פון וואנען דער גערויש איז געקומען און האב דערזעהן ווי אויף א ניט הויכען בוים, עטליכע פוס פון מיר, האט זיך באוועגט א מארגע האָ־רינע באשעפעניש מיט הענד און פיס. עס האט מיר א זעץ געטון אין מוח. איך קען זיך עד היום ניט אפנעבען קיין רעכענונג פארוואס, נאר איך האב דערפיהלט אז איך וועל באלד דערזעהן אונגעוועהנלי־כעס, אונערוואַרטעטעס. די הארינע באַ־שעפעניש איז דערווייל געשטאנען אויפ'ן ביים באוואנלאָן, דעם קאפ באהאלטען צווישען די הארינע פיס. איך האב צו־דעכט געמאכט מיין ביקס, האב גענומען שרייען, אום כד צוציהען איהר אויפ־מערקזאמקייט און זי זאָל דערוויל אויפ־הויבען דעם קאפ, אבער מיין ארבייט איז געווען אומזיסט. די באשעפעניש האט זיך ניט נעריהרט, ווי זי וואָלט גע־ווען ציגעשמידט צום בוים.

"זעהענדיג, אז איך וועל גארנישט אויספיהרען שטעהענדיג אויף איין ארט, בין איך צוגעגאנגען צום בוים, אוועקגע־שטעלט דעם ביקס און גענומען ארויפ־קלעטערען. איך בין שוין געווען ארום פינף פוס אין דער הויך, ווען די חיה האט זיך אנגעהויבען צו באוועגען און דאן האב איך געקענט זעהן איהר קאפ, האבען אזוי מאדנע אריינגעקוקט אין מיינע אויגען, ווי זיי וואָלטען מיט זייערע בליקען געזוכט צו ערוועקען מיט־לייד צו זיך. די באשעפעניש האט ביסלעך־ווייז גענומען ארויסצייגען נערוועזיטעס, איהר קערפער האט קאנזוואלסירט, וועהד־רענד דער קאפ האט זיך געוואָרפען אין אלע זייטען, זוכענדיג, ווי עס האט זיך מיר אויסגעוויזען, א מיטעל אויסצומייד־ען מיך. איך האב באמערקט, אז צוליעב די צווייגען קען איך דערזעהן ניט זעהן איהר קערפער און מין דערויבער אראפגעקראָ־כען פון בוים.

"און דאָ האב איך אונגעשטערט גע־נומען שמודירען די באשעפעניש. איך האב אויסגעפונען, אז זי איז געווען אין גאנצען באוואקסען מיט האָר, פון פארענט און פון הינטען, כאטש די האָר פון פאָ־רויט זיינען געווען באריינטענד שיטערער. די האָר האבען זיך ביי איהר צושאטען אי־בער די פלייצעס, ווי א ניט פארקעמטער פרוען צאָפּ און וואס מיך האט איבער־ראשט איז דאס, וואס די האָר זיינען גע־ווען אין א גוטער אָרדנונג, ווי דער בעל איהם דעם וואָלט אויף זיי אויבערגעגאנגען פאסט און מיט זיי שטאַלצירט. איך האב אויך אויפגעגעבען, אז איהר געזיכט איז געווען גלאט, אהן שום האָר, די אויגען קלוגע, ענטוויקעלטע, ווי ביי א מענשען און דער בליק אויף ניט ווי ביי א חיה. נאָר אזא וואס האט ניכער עראינערט א צושרעקענענס אויסטראליער. איך האב אויך באמערקט, אז דער קאליר פון איהר בעל איינען איז געווען פעך שוואַרץ, דאָ נאָז באַטש ברייטליך, דאָך טענליך, די ליפּען נאגזן נאָרמאַלע. די איינציגע זאַך וואס האט אויסגעזעהן טהיריש איז געווען דאָס מויל, וועלכע האט זיך מיר אויסגעצייגט צו מיר די זעל־בע אויסגעשרייען. איך האב זיך עפעס ווי פארשעהמט פאר זיך אליין, האב ארונ־טערגעלאזען די ביקס און ווידער אמאל אנגעהויבען צו קלעטערען אויף דעם בוים.

"איך האב באשעפעניש, און איך האב מיך צוגעצייגען צו זיך, זענען געווען די צייהן פון דער באשעפעניש, און זייהן זענען ראָס געווען אזעלכע, וואס איינער פון טויזענען מענשען קען זיך באריהמען, אז ער האט אזעלכע שעהנע און שטארקע. מיר איז איך געלונגען צו באמערקען אן אויער, אן אמת מענשליכער אויער, און איהרע הענט, וועלכע זיינען געווען באר דעקט מיט ניט פיעל האָר און האבען מיר אויסגעוויזען, א מיטעל אויסצומייד־ען מיך. איך האב באמערקט, אז צוליעב די צווייגען קען איך דעכט ניט זעהן איהר קערפער און מין דערויבער אראפגעקראָ־כען פון בוים.

"און דאָ האב איך אונגעשטערט גע־נומען שמודירען די באשעפעניש. איך האב אויסגעפונען, אז זי איז געווען אין גאנצען באוואקסען מיט האָר, פון פארענט און פון הינטען, כאטש די האָר פון פאָ־רויט זיינען געווען באריינטענד שיטערער. די האָר האבען זיך ביי איהר צושאטען אי־בער די פלייצעס, ווי א ניט פארקעמטער פרוען צאָפּ און וואס מיך האט איבער־ראשט איז דאס, וואס די האָר זיינען גע־ווען אין א גוטער אָרדנונג, ווי דער בעל איהם דעם וואָלט אויף זיי אויבערגעגאנגען פאסט און מיט זיי שטאַלצירט. איך האב אויך אויפגעגעבען, אז איהר געזיכט איז געווען גלאט, אהן שום האָר, די אויגען קלוגע, ענטוויקעלטע, ווי ביי א מענשען און דער בליק אויף ניט ווי ביי א חיה. נאָר אזא וואס האט ניכער עראינערט א צושרעקענענס אויסטראליער. איך האב אויך באמערקט, אז דער קאליר פון איהר בעל איינען איז געווען פעך שוואַרץ, דאָך נאָז באַטש ברייטליך, דאָך טענליך, די ליפּען נאגזן נאָרמאַלע. די איינציגע זאַך וואס האט אויסגעזעהן טהיריש איז געווען דאָס מויל, וועלכע האט זיך מיר אויסגעצייגט צו מיר די זעל־בע אויסגעשרייען. איך האב זיך עפעס ווי פארשעהמט פאר זיך אליין, האב ארונ־טערגעלאזען די ביקס און ווידער אמאל אנגעהויבען צו קלעטערען אויף דעם בוים.

"די חיה־מענש האט מיט שפאנונג גענומען נאכפאלגען מיינע באוועגונגען, האט זיך ניט נעריהרט פון ארט אזוי לאנג ביז איך האב דערגרייכט צו דער ערשטער צווייג, און דאן איז געשעהן עט־

(פארזעצונג אויף פיידזש 6)